

HANDLEIDING LOB-TOOLKIT

havo/vwo

waardenspel

Actie

Initiatief nemen, aan de slag gaan.

kwaliteitspel

Gestructureerd

Gaat systematisch en geordend te werk.

beroepenspel

Officier van Justitie

Bereidt strafzaken voor, stelt verdachten in staat van beschuldiging en voert zaken voor de rechtbank.

[wo] n rechten

Besluitvaardig, feitelijk, nauwkeurig, objectief, stabiel.

[wo] Diergeneeskunde

Dierenarts

Diagnosticheert en behandelt ziekten, verwondingen en aandoeningen bij huisdieren, boerderijdieren en wilde dieren.

Besluitvaardig, communicatief, stabiel, zorgzaam.

Recht en bestuur

1

Gezondheid

2

Voorwoord

Voor je ligt de LOB-toolkit voor havo/vwo scholen. Deze toolkit bevat gereedschap dat kan worden gebruikt bij de begeleiding van de loopbaanoriëntatie op school.

Motivatietheorieën als de *Self Determination Theory* (Ryan en Deci) en de *Self Efficacy Theory* (Bandura) zijn bij veel begeleiders van leerlingen in het voortgezet onderwijs bekend. Toch blijkt het in de praktijk lastig om in de rol van leerlingbegeleider handen en voeten te geven aan deze theorieën en de verbindende rol te vervullen tussen enerzijds de extrinsieke eisen die het onderwijs stelt en anderzijds de intrinsieke leerbehoeften die leerlingen hebben.

Ik heb inmiddels acht jaar ervaring op heb mogen doen als decaan en de begeleiding van de loopbaanoriëntatie (LOB) op school vormgegeven. In deze periode ben ik ervan overtuigd geraakt dat LOB en in het bijzonder de rol die de mentor of decaan in deze begeleiding vervult, een enorme kans biedt om de motivatie van leerlingen positief te beïnvloeden.

Als het ons lukt om leerlingen zodanig te helpen bij het maken van hun keuzes, dat zij zelf het vertrouwen krijgen om effectief ergens naartoe te kunnen werken, draagt dat bij aan hun motivatie om bezig te zijn met school. Dit wordt ook door onderzoek bevestigd. In hun onderzoek naar de rol van leraren in het motiveren van leerlingen¹ stellen Sluit, De Vries en Slegers (2011): *“naarmate leerlingen zelf meer bepalend zijn in keuzes die samenhangen met leergedrag, blijken er positieve effecten op te treden in de opbrengsten van het onderwijs (betere resultaten, meer welbevinden, minder schooluitval) en in de daarvoor benodigde randvoorwaarden (meer inzet, beter leergedrag, meer welbevinden)”* (pag. 19).

Deze LOB-toolkit ondersteunt mentoren en decanen bij het begeleiden van keuzeprocessen en helpt leerlingen om zichzelf te leren kennen en waarderen, de beroepswereld te verkennen en loopbaantrajecten te onderzoeken die leiden tot beroepen die de leerlingen aanspreken. Tijdens gesprekken in de klas vindt ‘spelenderwijs’ reflectie plaats op motieven en kwaliteiten en wordt gewerkt aan werkexploratie. De toolkit kan worden ingezet bij zowel de begeleiding van de profielkeuze in klas 3 als de begeleiding van de studiekeuze in de klassen 4 en hoger.

Een speciaal woord van dank aan Stichting Elevate, die de productie van deze toolkit mogelijk maakte.

David Lans, september 2025

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Doelen van de LOB-toolkit	4
Loopbaanvaardigheden	5
Opzet van het beroepenspel	6
Schakelbord "profielen en sectoren"	7
Opzet van het kwaliteitenspel	8
Schakelbord "kwaliteiten en gedragsstijlen"	9
Opzet van het waardenspel	10
Schakelbord "waarden en persoonstypen"	11
Voorbeeldlessen	12
Voorbeeldles 1: Beroepen, sectoren en profielen	13
Voorbeeldles 2: Loopbaantraject en pakketkeuze	17
Voorbeeldles 3: Kwaliteiten en profielen	21
Voorbeeldles 4: Beroepen, sectoren en opleidingen	25
Voorbeeldles 5: Kwaliteiten en beroepen	29
Voorbeeldles 6: Waarden	33
Voorbeeldles 7: Loopbaantrajecten	37

Inleiding

Op de middelbare school maken leerlingen belangrijke keuzes die richting geven aan hun loopbaan. In de derde klas kiezen leerlingen een profiel en in het examenjaar kiezen leerlingen een vervolgopleiding. Om deze keuzes te kunnen maken worden leerlingen begeleid in hun loopbaanoriëntatie. Leerlingen leren te reflecteren op hun interesses, kwaliteiten en drijfveren en doen onderzoek naar passende studies en beroepen.

Het concreet voor ogen hebben van een loopbaancarrière kan een aanzienlijke invloed hebben op de motivatie van leerlingen op de middelbare school. Wanneer leerlingen een helder beeld hebben van wat ze in de toekomst willen bereiken, kunnen ze hun inspanningen en keuzes op school in een duidelijk perspectief zien. Dit geeft een sterker gevoel van richting en doel, wat kan motiveren om harder te werken en gemotiveerd te blijven tijdens de middelbareschooltijd.

Vier redenen waarom een loopbaanperspectief kan bijdragen aan motivatie zijn:

1. Betere focus en doelgerichtheid

Een helder carrièreperspectief helpt leerlingen te begrijpen waarom bepaalde vakken of onderwerpen relevant zijn voor hun toekomstige loopbaan. Dit zorgt voor meer motivatie om goed te presteren in vakken die bijdragen aan hun gekozen richting. Bijvoorbeeld, een leerling die geïnteresseerd is in een technische carrière zal zich waarschijnlijk meer inzetten voor wiskunde en natuurkunde.

2. Verhoogde betrokkenheid

Wanneer leerlingen zich kunnen identificeren met een concreet beroep of vakgebied, voelen ze zich vaak meer betrokken bij hun studie. Ze zien de relevantie van hun schoolwerk voor hun persoonlijke ambities, wat hun enthousiasme vergroot. Dit kan leiden tot een actievere deelname in de klas en een grotere bereidheid om extra moeite te doen.

3. Zelfvertrouwen en eigen verantwoordelijkheid

Een duidelijk loopbaanperspectief kan het zelfvertrouwen van leerlingen vergroten. Ze weten waar ze naartoe werken en kunnen gerichter beslissingen nemen over hun studie en profielkeuze. Dit versterkt hun gevoel van controle over hun eigen toekomst, wat de motivatie bevordert.

4. Realisatie van korte termijn doelen

Door na te denken over hun carrière kunnen leerlingen beter omgaan met de kortetermijn-uitdagingen van school, zoals moeilijke toetsen of vervelende vakken. Ze kunnen de schoolperiode zien als een noodzakelijke stap in hun ontwikkeling, wat hen helpt om gemotiveerd te blijven, zelfs als het even tegenzit.

Kortom, het hebben van een concreet loopbaandoel kan leerlingen niet alleen helpen om betere schoolresultaten te behalen, maar ook om zich meer betrokken en gemotiveerd te voelen in hun onderwijsproces. Het vergroot de intrinsieke motivatie, omdat ze duidelijk zien hoe hun huidige inspanningen bijdragen aan hun toekomstige succes.

Het beroepenspel, kwaliteitenspel en waardenspel uit deze toolkit kan leerlingen helpen bij het ontwikkelen van een beeld op zichzelf en op hun toekomst en vormt een handige tool, die kan worden ingezet bij de LOB-lessen waarin de loopbaan van de leerling (profiel > bachelor > master > beroep) centraal staat.

Doelen van de LOB-toolkit

Het is voor havo/vwo leerlingen niet altijd duidelijk wat de relevantie is van de diverse schoolvakken in relatie tot hun eigen toekomst. Hoe ziet die toekomst er eigenlijk uit? Bij het vak LOB (loopbaanoriëntatie en begeleiding) denken leerlingen na over die toekomst: welke opleidingen en beroepen passen bij hun kwaliteiten, interesses en motieven?

Het **loopbaantraject** van havo/vwo leerlingen verloopt als volgt. Na het doorlopen van de onderbouw wordt een **profiel** gekozen, een vakkenpakket dat in de bovenbouw met het schoolexamen en centraal schriftelijk examen wordt afgesloten. Na het succesvol afsluiten van de bovenbouw en het examen wordt een **bacheloropleiding** gekozen en na het afronden van de (meestal driejarige) bacheloropleiding wordt een (één- of tweejarige) **masteropleiding** gekozen. Daarna zijn de afgestudeerden in het algemeen klaar om de arbeidsmarkt te betreden en een **beroep** uit te gaan oefenen.

De LOB-toolkit biedt de mogelijkheid om in de LOB-lessen op een speelse en actieve manier met elkaar na te denken en in gesprek te gaan over kwaliteiten, waarden, het hoger onderwijs en de arbeidsmarkt. Met behulp van het kwaliteitspel, waardenspel en beroepenspel kan worden gewerkt aan doelen als:

- Verkrijgen van meer **zelfkennis**;
- Vergroten van **kennis over sectoren en beroepen**;
- Vergroten van **inzicht in loopbaantrajecten**: profiel > bachelor > master > beroep;
- Bewustwording van de **relatie tussen persoonskenmerken** (kwaliteiten, interesses en motieven) en **beroepen**;
- Ontdekken van **beroepsperspectieven**;
- Uitstippelen van **persoonlijk(e) loopbaantraject(en)**.

Deze doelen zijn van belang om **loopbaanvaardigheden**² te ontwikkelen waarmee middelbare scholieren richting kunnen geven aan de keuzes waarvoor zij staan.

Op veel middelbare scholen ligt de focus in de LOB-lessen vooral op vervolgopleidingen. Op zich is dat een logische keuze, de keuze voor een bacheloropleiding is de eerste keuze waar de middelbare scholier naartoe werkt. Toch geven veel middelbare scholieren aan er behoefte aan te hebben om meer informatie te krijgen over beroepen.

Het belang van een beroepsperspectief in relatie tot kwaliteiten en waarden is in de inleiding al genoemd. Op meerdere vlakken kan het hebben van een beroepsperspectief **bijdragen aan de motivatie**:

- Doelgerichtheid geeft een **betere focus**.
- Relevantie en ambitie geeft **meer betrokkenheid**.
- Een duidelijk perspectief vergroot het gevoel van **controle** en het **zelfvertrouwen**.
- Een langetermijnperspectief maakt het makkelijker om **aan kortetermijndoelen te werken**.

Daarnaast krijgen niet alle leerlingen van huis uit veel informatie mee over mogelijkheden op de arbeidsmarkt. Het informeren van leerlingen over die mogelijkheden draagt dan ook bij aan de **kansengelijkheid**.

²Vaardigheden in het landelijk curriculum (Yvette Sol, Alderik Visser), SLO 2023

Loopbaanvaardigheden

Bij het ontwikkelen van de keuzevaardigheid staat de ontwikkeling van **loopbaanvaardigheden** centraal. De vijf vaardigheden die hierbij worden onderscheiden zijn:

	kwaliteitenreflectie	Wat kan ik: “Waar ben ik goed in en hoe weet ik dat?” Staat voor het nadenken over wat je (niet) kunt en het bepalen hoe je kwaliteiten kunt inzetten in je loopbaan. Je reflecteert op je eigen kwaliteiten en vraagt anderen (familieleden, vrienden, mentoren en docenten) feedback te geven.
	motievenreflectie	Wie ben ik: “Waar ga en sta ik voor en waarom dan?” Staat voor het nadenken over wensen en waarden die van belang zijn voor de eigen loopbaan. Je wordt je bewust van wat je belangrijk vindt in je leven, opleiding en werk. Je ontdekt wat je voldoening geeft en wat je (nog) nodig hebt om zinvol en prettig te kunnen werken.
	werkexploratie	Wat wil ik: “Waar ben ik het meest op mijn plek?” Staat voor het onderzoeken van werk en werkzaamheden en mogelijke eisen en waarden in een mogelijk toekomstig beroep. Je ontwikkelt de vaardigheid om beroepen te vinden waarin niet alleen je kwaliteiten maar ook je persoonlijke waarden overeenkomen met de normen en waarden die in dat werk gelden.
	loopbaansturing	Hoe bereik ik mijn doel en waarom zo? Staat voor het plannen, beïnvloeden en bespreken van leren en werken gericht op loopbaanontwikkeling. Je leert om zelf verantwoordelijkheid te nemen om je weg te kunnen vinden in de wereld van opleidingen en beroepen.
	netwerken	Wie kan mij helpen mijn doel te bereiken en waarom zij? Staat voor (het ontwikkelen van) een eigen netwerk, zodat de loopbaanontwikkeling optimaal kan verlopen. Je leert om je contacten zodanig te gebruiken dat je je weg kunt vinden in de wereld van opleidingen en beroepen.

bron: expertisepuntlob.nl

De loopbaanvaardigheden werden voorheen ook wel **loopbaancompetenties** genoemd.

In het nieuwe curriculum zijn de loopbaanvaardigheden ondergebracht onder de categorie **complexe vaardigheden** (vaardigheden die van leerlingen de inzet van verschillende soorten kennis en (deel)vaardigheden vragen). In het SLO document² met betrekking tot vaardigheden in het landelijk curriculum wordt onder loopbaanvaardigheden verstaan: *het richting geven aan keuzes ten aanzien van het schooltype, profiel, de vervolgopleiding of studie en verdere loopbaan, met gebruikmaking van kennis over jezelf, je eigen achtergrond, interesses en je omgeving, mede in relatie tot sociale, economische en culturele beweegredenen.*

De LOB-toolkit biedt de mogelijkheid om deze vaardigheden spelenderwijs te ontwikkelen.

Opzet van het beroepenspel

In het beroepenspel zijn 240 beroepen in kaart gebracht, verdeeld over 10 **sectoren**:

Aarde en milieu
Economie en bedrijf
Exact en informatica
Gedrag en maatschappij
Gezondheid

Kunst- en cultuur
Onderwijs en opvoeding
Recht en bestuur
Taal en communicatie
Techniek

Deze sectoren sluiten aan bij de sectoren/vakgebieden die op studiekeuze123.nl worden onderscheiden. Het platform studiekeuze123.nl biedt een compleet overzicht van alle bacheloropleidingen die je in Nederland kunt doen. Leerlingen krijgen overzichtelijk in beeld welke toelatingseisen er bij de opleidingen gelden en kunnen doorklikken om meer gedetailleerde informatie te krijgen. De sector 'Interdisciplinair' is buiten beschouwing gelaten omdat deze sector niet altijd direct gerelateerd kan worden aan beroepen.

En in elke sector zijn 2 sets van 12 (in totaal 24) beroepen in kaart gebracht, grofweg verdeeld in de categorieën:

- 1: bekende, vaak 'klassieke' beroepen
- 2: redelijk veel uitgeoefende, maar minder bekende beroepen

Het spel is op deze manier ingericht om leerlingen vanaf klas 3 een steeds uitgebreidere set te laten werken. Leerlingen kunnen op deze wijze een steeds beter beeld krijgen van de sectoren en de beroepen binnen die sectoren om uiteindelijk een weloverwogen en zelfbewuste keuze te kunnen maken voor een (beroeps)richting die bij hen past.

Als leerlingen in groepen met de spellen aan de slag gaan dan kunnen ook de poppetjes worden gebruikt (zo'n poppetje wordt ook wel aangeduid als **meeple** = mini people).

Schakelbord “profielen en sectoren”

In combinatie met het beroepenspel kan het “schakelbord” profielen en sectoren gebruikt worden.

Het schakelbord profielen en sectoren kan worden gebruikt om de verbinding te maken tussen de schoolvakken en profielen enerzijds en beroepssectoren anderzijds. Het bord dient als praatplaatje en kan op tafel liggen als leerlingen opdrachten maken en in gesprek gaan over de profielkeuze (“Wat lijken je leuke sectoren of beroepen en welke profielen horen daarbij?”) of de studiekeuze (“Welke beroepen vind je leuk en liggen die in het verlengde van je profiel en hoe zien mogelijke opleidingstrajecten bij die beroepen eruit?”).

© David Lans, 2025

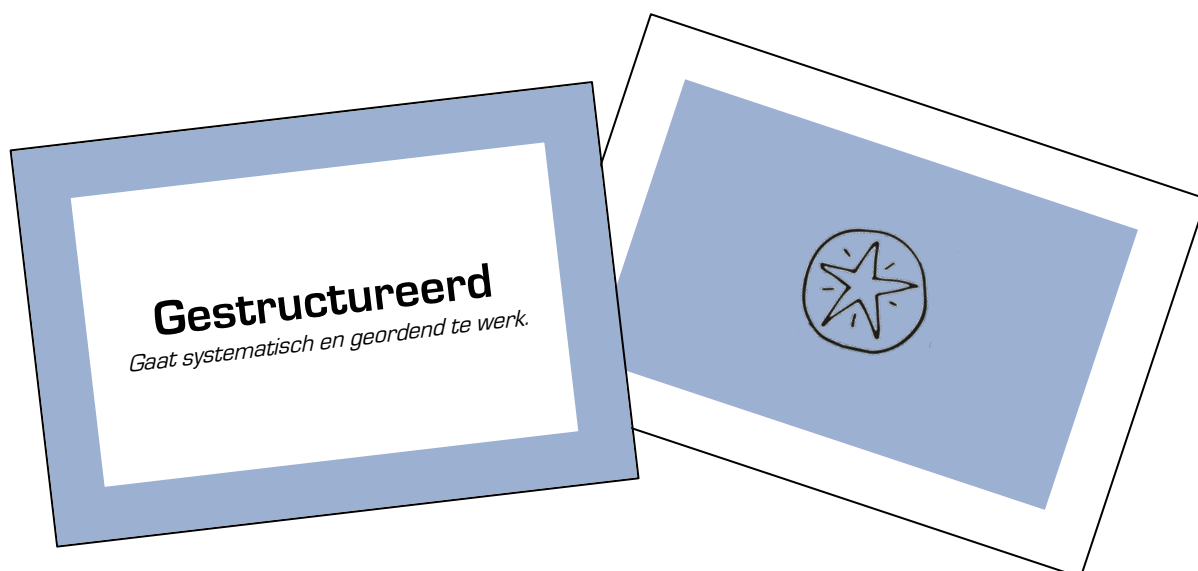
Opzet van het kwaliteitspel

In het kwaliteitspel zijn 56 kwaliteiten (positief geformuleerde persoonskenmerken) in kaart gebracht, verdeeld over de 4 gedragsstijlen uit het **DISC-model**. In dit model worden vier **gedragsstijlen** onderscheiden. Die gedragsstijlen hangen ervan af of je meer introvert of meer extravert bent en of je meer taakgericht of meer mensgericht bent. Een gedragsstijl is een **persoonstypering**, geeft een karakterisering van je persoonlijkheid.

Dominant (D) <i>extravert en taakgericht</i>	Invloedrijk (I) <i>extravert en mensgericht</i>	Stabiel (S) <i>introvert en mensgericht</i>	Conformerend (C) <i>introvert en taakgericht</i>
☐ avontuurlijk	☐ aanwezig	☐ begripvol	☐ analytisch
☐ besluitvaardig	☐ charmant	☐ behulpzaam	☐ bedachtzaam
☐ competitief	☐ communicatief	☐ bescheiden	☐ diplomatiek
☐ direct	☐ creatief	☐ betrouwbaar	☐ feitelijk
☐ doelgericht	☐ energiek	☐ dienstbaar	☐ gedisciplineerd
☐ doortastend	☐ enthousiast	☐ geduldig	☐ gestructureerd
☐ gedreven	☐ hartelijk	☐ gevoelig	☐ kritisch
☐ ondernemend	☐ impulsief	☐ harmonieus	☐ nauwkeurig
☐ open	☐ interactief	☐ loyaal	☐ objectief
☐ prestatiegericht	☐ optimistisch	☐ oprecht	☐ onderzoekend
☐ vasthoudend	☐ praat gemakkelijk	☐ relaxed	☐ perfectionistisch
☐ veeleisend	☐ uitbundig	☐ stabiel	☐ precies
☐ zelfstandig	☐ vertrouwend	☐ welwillend	☐ volhardend
☐ zelfverzekerd	☐ vriendelijk	☐ zorgzaam	☐ zorgvuldig

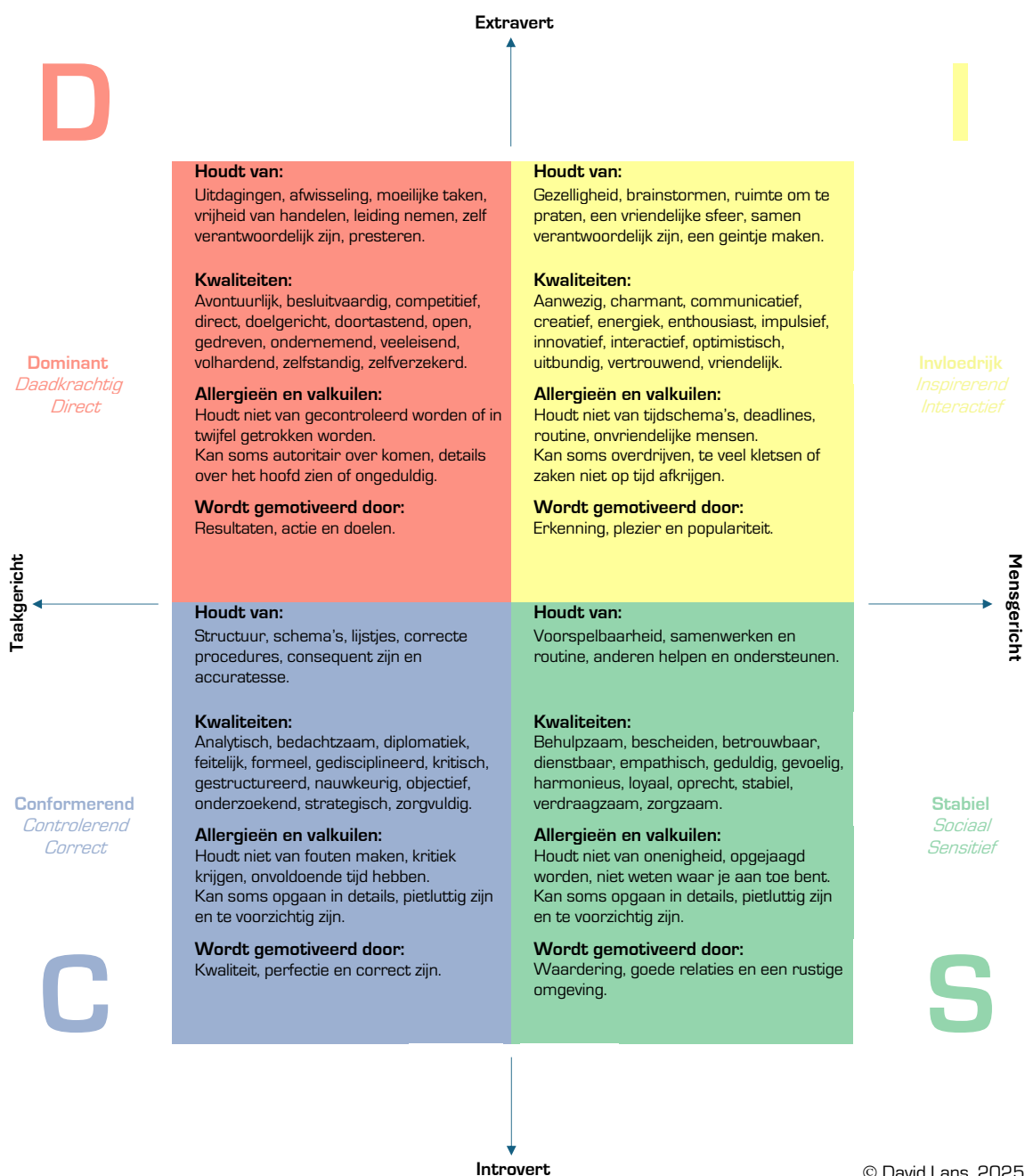
Met het kwaliteitspel kunnen leerlingen reflecteren op hun kwaliteiten en de wijze waarop die zich verhouden tot kwaliteiten die zij zouden kunnen benutten in hun verdere loopbaan.

Schakelbord “kwaliteiten en gedragsstijlen”

In combinatie met het kwaliteitspel kan het “schakelbord” kwaliteiten gebruikt worden.

Het schakelbord kwaliteiten kan enerzijds worden gebruikt om leerlingen en medeleerlingen te laten reflecteren op de kwaliteiten van een leerling, maar anderzijds ook om de verbinding te maken tussen kwaliteiten en het loopbaantraject. Het bord dient als praatplaatje en kan op tafel liggen als leerlingen opdrachten maken en in gesprek gaan over zichzelf (“Wat zijn je kwaliteiten en hoe typeer je jouw persoonlijkheid?”), al dan niet in relatie tot hun profielkeuze of de studiekeuze (“Welke beroepen passen goed bij jouw kwaliteiten en welk opleidingstraject profiel > bachelor > master leidt je op voor die beroepen?”).

© David Lans, 2025

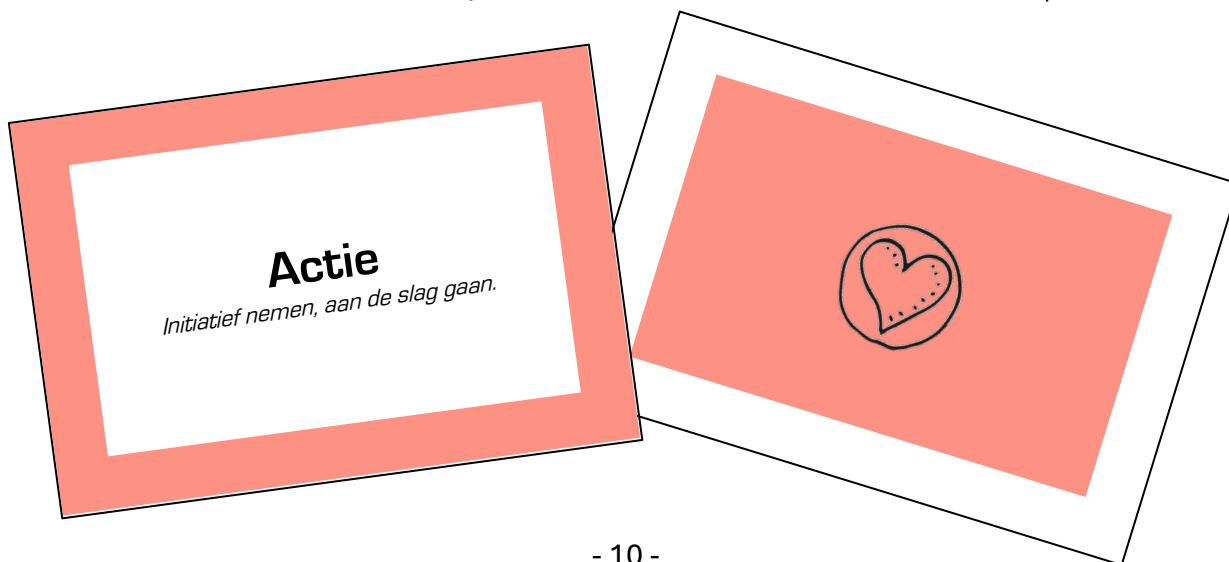
Opzet van het waardenspel

In het waardenspel zijn 56 waarden (richtinggevende ideeën, idealen) in kaart gebracht. Deze waarden hangen samen met de gedragsstijlen uit het **DISC-model**. Op basis van waarden worden acht **persoonstypen** onderscheiden.

beslissers	☐ actie	motivator	☐ creativiteit	inspirator	☐ enthousiasme
	☐ avontuur		☐ innovatie		☐ humor
	☐ bekwaamheid		☐ ontwikkeling		☐ openheid
	☐ daadkracht		☐ optimisme		☐ plezier
	☐ uitdaging		☐ originaliteit		☐ spontaniteit
	☐ zelfverzekerdheid		☐ veelzijdigheid		☐ vriendschap
hervormer	☐ ambitie	bemiddelaar	☐ duurzaamheid	bemiddelaar	☐ gezamenlijkheid
	☐ doelgerichtheid		☐ geloof		☐ gezelligheid
	☐ leiderschap		☐ geluk		☐ naastenliefde
	☐ verantwoordelijkheid		☐ gezondheid		☐ verbondenheid
	☐ visie		☐ rechtvaardigheid		☐ vriendelijkheid
	☐ zelfstandigheid		☐ vrijheid		☐ zorgzaamheid
observerator	☐ correctheid	coördinator	☐ eerlijkheid	supporter	☐ gelijkheid
	☐ deskundigheid		☐ flexibiliteit		☐ harmonie
	☐ discipline		☐ geduld		☐ loyaliteit
	☐ duidelijkheid		☐ integriteit		☐ rust
	☐ nauwkeurigheid		☐ respect		☐ stabiliteit
	☐ ordelijkheid		☐ tolerantie		☐ veiligheid

Met het waardenspel kunnen leerlingen reflecteren op hun waarden en de wijze waarop die zich verhouden tot waarden die zij zouden willen nastreven in hun verdere loopbaan.

Schakelbord “waarden en persoonstypen”

In combinatie met het waardenspel kan het “schakelbord” waarden gebruikt worden.

Het schakelbord waarden kan enerzijds worden gebruikt om leerlingen en medeleerlingen te laten reflecteren op de waarden van een leerling, maar anderzijds ook om de verbinding te maken tussen waarden en het loopbaantraject. Het bord dient als praatplaatje en kan op tafel liggen als leerlingen opdrachten maken en in gesprek gaan over zichzelf (“Wat vind je belangrijk, wat zijn jouw waarden en hoe typeert dat jou?”), al dan niet in relatie tot hun profielkeuze of de studiekeuze (“Wat streef je na en hoe kan je dat verwezenlijken in je loopbaantraject profiel > bachelor > master > beroep?”).

© David Lans, 2025

Voorbeeldlessen

Bij de LOB-toolkit is een aantal kant en klare opdrachten voor gebruik in de LOB-les ontworpen en kan zowel in klas 3 gebruikt worden bij de profielkeuze als in klas 4, 5, 6 bij de studiekeuze. De toolkit leent zich er echter ook voor om zelf creatief aan de slag te gaan en zelf opdrachten te ontwerpen waarin de toolkit of delen daarvan worden gebruikt.

In klas 3 staat de **profielkeuze** centraal, de keuze voor een profiel waarin examen wordt gedaan. In klas 4, 5, 6 staat de **studiekeuze** centraal, de keuze voor een opleiding die na het examen wordt gedaan. De LOB-lessen zijn erop gericht om leerlingen zich bewust te maken van hun kwaliteiten, motieven en interesses, te informeren over het hoger onderwijs (bacheloropleidingen en masteropleidingen) en de arbeidsmarkt (sectoren en beroepen) en te begeleiden om met behulp van deze informatie een weloverwogen en zelfbewuste keuze te maken.

profielkeuze	studiekeuze
<i>Bewust worden en oriënteren</i>	<i>Bewust worden en oriënteren</i>
- Zorg eerst dat je een goed beeld hebt van jezelf: <i>Wie ben ik, wat wil ik, wat kan ik?</i> - Oriënteer je op vakgebieden (studierichtingen en beroepssectoren) en ontdek welke vakgebieden bij je passen; - Zorg dat je een goed beeld krijgt welke profielen en vakken je goed voorbereiden op vakgebieden die je interesseren; - Zorg dat je een realistisch beeld hebt van de moeilijkheidsgraad van de profielen.	- Zorg eerst dat je een goed beeld hebt van jezelf: <i>Wie ben ik, wat wil ik, wat kan ik?</i> - Oriënteer je op vakgebieden (studierichtingen en beroepssectoren) en ontdek welke vakgebieden bij je passen; - Bezoek open dagen om een indruk te krijgen van opleidingen binnen een vakgebied; - Zorg dat je een goed beeld krijgt van vakgebieden en opleidingen die bij je zouden kunnen passen.
<i>Verbreden en verdiepen</i>	<i>Verbreden en verdiepen</i>
- Zorg dat je goed op de hoogte bent van het aanbod aan profielen en vakken; - Maak een selectie van de vakken die je het meest interesseren; - Verdiep je vervolgens in het programma; - Ervaar nieuwe vakken in een proefles.	- Zorg dat je goed op de hoogte bent van het aanbod aan opleidingen; - Maak een selectie van opleidingen die je het meest interesseren; - Verdiep je vervolgens in deze opleidingen; - Ervaar de opleidingen op meeloopdagen.
<i>Kiezen en binden</i>	<i>Kiezen en binden</i>
- Bepaal de criteria die voor jou belangrijk zijn bij het maken van een keuze. - Vergelijk de vakken op basis van jouw criteria. - Kies een profiel en vakkenpakket dat je het best bij je vindt passen. - Geef het profiel door en ervaar de preprofiel dag.	- Bepaal de criteria die voor jou belangrijk zijn bij het maken van een keuze. - Vergelijk de opleidingen op basis van jouw criteria. - Kies de opleiding die je het best bij je vindt passen. - Kijk of er proefstudeermodules beschikbaar zijn. - Schrijf je in en doe de studiekeuzecheck.

Bij iedere voorbeeldopdracht is aangegeven bij welke fase de opdracht aansluit.

Voorbeeldles 1

Klas 3

oriëntatiefase profielkeuze
“Beroepen, sectoren en profielen”

Les 1: Beroepen, sectoren en profielen

korte handleiding voor de docent

Doel van de opdracht

Leerlingen zijn in staat om te bepalen welke beroepen en sectoren hen aanspreken en of er specifieke profielen of schoolvakken zijn die hen het best op deze beroepen en sectoren voorbereiden.

Materiaal

- Beroepenspel (alleen de kaartjes met een 1);
- Meeples;
- Schakelbord "profielen en sectoren";
- Device (computer, I-Pad, laptop, smartphone).

Indeling van de les

- Verdeel de klas in groepjes van 4;
- Deel de opdrachten uit en per tafel 120 beroepenkaartjes (NB alleen de kaartjes met een 1 erop hoeven te worden gebruikt) uit en het schakelbord "profielen en sectoren";
- Deel indien gewenst de 'meeples' uit (leerlingen plaatsen dan hun meeples op een kaartje als zij een beroep interessant vinden);
- Laat de leerlingen werken aan opdracht 1 en 2 (25 min);
- Bespreek kort de conclusies van enkele leerlingen klassikaal (5 min);
- Laat de leerlingen werken aan opdracht 3 en 4 (10 min);
- Bespreek kort de resultaten (5 min);

sector	voorbeelden van belangrijke schoolvakken
☐ kunst en cultuur	Latijn, Grieks, geschiedenis, CKV, kunst, muziek, tekenen
☐ taal en communicatie	Nederlands, moderne vreemde talen
☐ gedrag en maatschappij	maatschappijleer, maatschappijwetenschappen
☐ recht en bestuur	geschiedenis, Nederlands, maatschappijwetenschappen
☐ economie en bedrijf	bedrijfseconomie, economie, wiskunde (A of B)
☐ aarde en milieu	aardrijkskunde, biologie, NLT
☐ gezondheid	biologie, scheikunde
☐ exact en informatica	informatica, natuurkunde, scheikunde, wiskunde (B)
☐ techniek	O&O, informatica, natuurkunde, NLT, scheikunde, wiskunde (B)
☐ onderwijs en opvoeding	alle schoolvakken kunnen hier van belang zijn

Je bent in staat om te bepalen welke beroepen en sectoren je het meest aanspreken en of er specifieke profielen of schoolvakken zijn die je op deze beroepen en sectoren voorbereiden.

De wereld van studie in beroep is verdeeld in verschillende vakgebieden die we ook wel **sectoren** noemen. Bij het kiezen van je profiel is het van belang dat je een beeld krijgt van de vakgebieden die aansluiten bij jouw interesses, kwaliteiten en drijfveren. In deze les ga je de beroepswereld verkennen aan de hand van beroepenkaartjes.

Opdracht 1

- Selecteer uit de beroepenkaartjes de 8 beroepen die jou het meest aanspreken.
- Rangschik de door jou gekozen 8 kaartjes zodat er een duidelijke top 8 ontstaat.
- Noteer je top 8 van de beroepen in de linkerkolom van de tabel hieronder.
- Noteer de bijbehorende sectoren in de rechterkolom van de tabel hieronder.

Beroep	Sector
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	
8.	

Opdracht 2

Welke beroepen en sectoren spreken je het meest aan?

--

Bespreek in je groepje welke beroepen en sectoren ieder heeft uitgekozen.

Opdracht 3

Besprek met de klas waarom in het onderstaande overzicht de genoemde **profielen** het best voorbereiden op een studie en/of beroep in de **sectoren** die daaronder worden genoemd. Vink de sectoren aan die je wel interessant lijken.

Cultuur & Maatschappij	Economie & Maatschappij	Natuur & Gezondheid	Natuur & Techniek
☐ kunst en cultuur	☐ economie en bedrijf	☐ aarde en milieu	☐ exact en informatica
☐ taal en communicatie		☐ gezondheid	☐ techniek
☐ gedrag en maatschappij			
☐ recht en bestuur			
☐ onderwijs en opvoeding			

Opdracht 4

Besprek met elkaar welke **schoolvakken** belangrijke vakken zijn in de verschillende sectoren. Markeer de schoolvakken die je juist wel (groen) of juist niet (rood) interessant vindt.

Sector	Belangrijke schoolvakken
☐ kunst en cultuur	
☐ taal en communicatie	
☐ gedrag en maatschappij	
☐ recht en bestuur	
☐ economie en bedrijf	
☐ aarde en milieu	
☐ gezondheid	
☐ exact en informatica	
☐ techniek	
☐ onderwijs en opvoeding	

Opdracht 5

Wat zijn je conclusies? Welk(e) profiel(en) en welke vakken zou je graag in je vakkenpakket kiezen naar aanleiding van je onderzoek naar beroepen en sectoren?

Voorbeeldles 2

Klas 3

Verdiepingsfase profielkeuze
“Loopbaantraject en pakketkeuze”

Les 2: Loopbaantraject en pakketkeuze

korte handleiding voor de docent

Doel van de opdracht

Leerlingen zijn in staat om te onderzoeken aan welke eisen het vakkenpakket moet voldoen om aan een vervolgopleiding te beginnen en krijgen een beeld welk opleidingstraject nodig is om een bepaald beroep uit te kunnen oefenen.

Opmerkingen vooraf

- Deze les is een vervolg op les 1;

Materiaal

- Device (computer, I-Pad, laptop, smartphone).

Indeling van de les

- Deel de opdrachten uit;
- Laat de leerlingen werken aan opdracht 1 (10 min);
- Bespreek kort de resultaten van enkele leerlingen (5 min);
- Laat de leerlingen werken aan opdracht 2, 3 en de extra opdracht (25 min);
- Bespreek kort de conclusies van enkele leerlingen klassikaal (5 min).

Les 2: Loopbaantraject en pakketkeuze

Doel

Je bent in staat om te onderzoeken aan welke eisen je pakket moet voldoen om aan een vervolgopleiding te beginnen en krijgt een beeld welk opleidingstraject nodig is om een bepaald beroep uit te kunnen oefenen.

Na het behalen van je havo- of vwo-diploma zullen de meeste leerlingen doorstromen naar het hoger onderwijs. Onder hoger onderwijs wordt verstaan: hoger beroepsonderwijs (hbo) of wetenschappelijk onderwijs (wo)). Daar doe je eerst een **bacheloropleiding** (basisopleiding) gevolgd door een **masteropleiding** (specialisatie). Sommige studenten doen zelfs meerdere bachelors of meerdere masters voordat ze een **beroep** gaan uitoefenen. Het traject van je profiel via bachelor en master naar een beroep noemen we ook wel je **loopbaantraject**. In deze les onderzoek je hoe zo'n traject er voor jou uit zou kunnen zien en wat dit kan betekenen voor je profielkeuze.

Voor je aan de slag gaat eerst een paar voorbeelden:

Medina wil marketeer worden. Daarvoor kan zij een bachelor bedrijfskunde (hbo of wo), commerciële economie (hbo) of communicatie (hbo) doen (3 jaar) gevolgd door een master in het verlengde van deze opleidingen (1 jaar). Je kan aan deze bacheloropleidingen met elk havo- of vwo-profiel beginnen. Voor een wo-bachelor heb je een vwo-diploma nodig.

Jelle wil oogarts worden. Daarvoor moet hij een wo bachelor (3 jaar) en master geneeskunde (3 jaar) doen gevolgd door een specialisatie oogheelkunde (5 jaar). Om toegelaten te kunnen worden tot de bachelor geneeskunde moet Jelle een vwo-diploma hebben in een NG-profiel met natuurkunde of een NT-profiel met biologie. Of dat lukt is nog maar de vraag, want geneeskunde bachelors hebben maar een beperkt aantal plaatsen (numerus fixus).

Ayoub wil advocaat worden. Daarvoor moet hij of wo master strafrecht hebben gedaan (1 jaar). Aan deze master kan je beginnen als je de wo bachelor rechten (3 jaar) hebt afgerond of als je de hbo-bachelor rechten (3 jaar) hebt afgerond en een schakelprogramma (1 jaar) hebt gevolgd. De hbo- en wo- bachelor rechten kan je beginnen met respectievelijk elk havo- of vwo-profiel.

Opdracht 1

- In les 1 heb je 8 beroepen uitgekozen die je wel leuk lijken, pak de kaartjes van deze beroepen er nog eens bij en noteer je top 3 in de linker kolom van de tabel hieronder.
- Noteer in de rechterkolom de bacheloropleiding(en) die je voorbereiden op die beroepen.

Beroep	Bacheloropleiding(en)
1.	
2.	
3.	

Opdracht 2

- Noteer de bacheloropleidingen die je in opdracht 1 hebt gevonden.
- Ga naar de website <https://www.studiekeuze123.nl/van-profiel-naar-studie>
- Vul in:
 - [1] of je havo of vwo doet,
 - [2] of je informatie over een hbo of wo bachelor wilt opzoeken,
 - [3] dat je een voltijdsopleiding wilt gaan doen en
 - [4] de sector waarin je wilt zoeken.
- Zoek op welke eisen er bij deze opleidingen worden gesteld aan je vakkenpakket (welke profielen en/of vakken vereist zijn).

Bacheloropleiding	Eisen aan je pakket
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

Opdracht 3

Welke conclusies trek je naar aanleiding van deze opdracht over het profiel en de vakken die je wilt gaan kiezen?

Extra opdracht

Heb je al een idee voor een loopbaantraject (profiel > bachelor > master > beroep)?

Voorbeeldles 3

Klas 3

verdiepingsfase profielkeuze
"Kwaliteiten en profielen"

Les 3: Kwaliteiten en profielen

korte handleiding voor de docent

Doel van de opdracht

Leerlingen zijn in staat om aan te geven wat hun kwaliteiten zijn en hebben een beeld hoe die van pas kunnen komen in de loopbaan die ze voor ogen hebben en het profiel dat ze willen gaan kiezen.

Materiaal

- Kwaliteitenspel;
- Meeples;
- Device (computer, I-Pad, laptop, smartphone).

Indeling van de les

- Verdeel de klas in tweetallen (of viertallen);
- Deel de opdrachten uit;
- Deel per tweetal (of viertal) 56 kwaliteitenkaartjes uit;
- Deel indien gewenst (kan bij het werken met viertallen handig zijn) de 'meeples' uit (leerlingen plaatsen dan hun meeples op een kaartje als zij een kwaliteit bij zich vinden passen);
- Het schakelbord kwaliteiten hoeft **niet** te worden uitgedeeld, dit bord is bedoeld voor een meer diepgaande persoonlijkheidsreflectie in de bovenbouw;
- Laat de leerlingen werken aan opdracht 1 en 2 (25 min);
- Bespreek kort de resultaten (5 min);
- Laat de leerlingen werken aan opdracht 3 en 4 (10 min);
- Bespreek kort de conclusies van enkele leerlingen klassikaal (5 min).

Les 3: Kwaliteiten en profielen

Doel van deze opdracht

Je bent in staat om aan te geven wat je kwaliteiten zijn en hebt een beeld hoe die van pas kunnen komen in de loopbaan die je voor ogen hebt en het profiel dat je wilt gaan kiezen.

Opdracht 1

- Laat een klasgenoot uit de kwaliteitenkaartjes er drie uitkiezen die de klasgenoot bij jou vindt passen en houd de kaartjes waar je het mee eens bent.
- Maak zelf een keuze uit de overige kwaliteitenkaartjes totdat je er 8 hebt.
- Noteer deze kwaliteiten (niet noodzakelijk in volgorde) in de tabel hieronder.
- Doe hierna hetzelfde met je klasgenoot maar dan andersom.

Opdracht 2

In les 1 heb je een aantal beroepen uitgekozen die je wel interessant lijken. Maak van de 8 beroepen die je hebt gekozen een top 3 op basis van je kwaliteiten en interesse. Leg in de tweede kolom uit waarom dit bij je past en gebruik daarbij minstens twee kwaliteiten uit opdracht 1. Wellicht zijn er nog andere kwaliteiten (dan die op de kaartjes staan) die je daarbij zou kunnen benutten. Schrijf die er ook bij.

Beroep en sector	Past bij me omdat ...
1.	
2.	
3.	

Opdracht 3

Vink de vakken aan die je in de onderbouw hebt gehad en geef aan hoe goed je jezelf inschat bij deze schoolvakken (**Z**wak, **V**oldoende of **G**oed).

	Z	V	G		Z	V	G
☐ aardrijkskunde				☐ levensbeschouwing/godsdienst			
☐ biologie				☐ lichamelijke opvoeding			
☐ Chinees				☐ muziek			
☐ Duits				☐ natuurkunde			
☐ economie				☐ Nederlands			
☐ Engels				☐ scheikunde			
☐ Frans				☐ Spaans			
☐ geschiedenis				☐ tekenen			
☐ Grieks				☐ wiskunde			
☐ Handvaardigheid/techniek				☐			
☐ Latijn				☐			

Opdracht 4

Welke profielen passen goed bij de vakken waar je goed in bent en tegelijkertijd bij de loopbaan die je voor ogen hebt? Zijn er ook vakken die je nodig hebt maar die nog niet zo goed gaan?

Voorbeeldles 4

Klas 4

oriëntatiefase studiekeuze
“Beroepen, sectoren en opleidingen.”

Les 4: beroepen, sectoren en opleidingen

korte handleiding voor de docent

Doel van de opdracht

Leerlingen zijn in staat om te bepalen welke beroepen en sectoren hen het meest aanspreken en of er specifieke opleidingen zijn die hen op deze beroepen en sectoren voorbereiden en die ze graag op korte termijn zouden willen gaan bekijken.

Materiaal

- Beroepenspel;
- Meeples;
- Schakelbord "profielen en sectoren";
- Device (computer, I-Pad, laptop, smartphone).

Indeling van de les

- Verdeel de klas in groepen van vier tot zes tafels;
- Leg per tafel een aantal beroepenkaartjes neer, bijvoorbeeld per tafel de kaartjes bij een bepaald profiel:
 - CM – Taal en communicatie en Kunst en Cultuur
 - EM – Economie en bedrijf en Recht en Bestuur
 - CM/EM – Gedrag en Maatschappij en Onderwijs en Opvoeding
 - NG – Gezondheid en Aarde en Milieu
 - NT – Techniek en Exact en Informatica;
- Leg indien gewenst ook per tafel het schakelbord "profielen en sectoren" neer;
- Leg indien gewenst (kan bij het werken met vier- of zestallen handig zijn) 'meeples' neer (leerlingen plaatsen dan hun meeples op een kaartje als zij belangstelling hebben voor een bepaald beroep);
- Laat de leerlingen tafels kiezen van de sectoren die ze interessant vinden;
- Laat de leerlingen werken aan opdracht 1, 2 en 3 (30 min) terwijl zij om de 10 min van tafel rouleren;
- Bespreek kort de resultaten (5 min);
- Laat de leerlingen werken aan opdracht 4 en 5 (10 min);
- Optie: geef leerlingen meer tijd om de tafels met beroepen langs (40 min) te gaan en geef opdracht 4 en 5 als huiswerk mee.

Les 4: beroepen, sectoren en opleidingen

Doel van deze opdracht

Je bent in staat om te bepalen welke beroepen en sectoren je het meest aanspreken en of er specifieke opleidingen zijn die je op deze beroepen en sectoren voorbereiden en die je graag op korte termijn zou willen gaan bekijken.

In deze les ga je de beroepswereld verder verkennen aan de hand van beroepenkaartjes en plannen maken voor het bezoeken van open dagen.

Opdracht 1

- Selecteer uit de 240 beroepenkaartjes de **sectoren** die jou het meest aanspreken.
- Zoek binnen deze sectoren 8 beroepen die jou het meest aanspreken.
- Bekijk vervolgens de beroepen in enkele sectoren die je (nog) niet had geselecteerd.
- Wil je op basis hiervan nog wijzigingen aanbrengen in je top 8?
- Noteer je top 8 van de beroepen in de linker kolom van de tabel hieronder en de bijbehorende sector in de rechterkolom.

Beroep	Sector
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	
8.	

Opdracht 2

Zijn er één of twee sectoren waarin je in het bijzonder geïnteresseerd bent?

--

Opdracht 3

Noteer in linkerkolom van de tabel hieronder de 3 beroepen die je op dit moment het meest interessant vindt en in de rechterkolom één of meerdere opleidingen die je op dit beroep voorbereiden. Dit kun je terugvinden op de beroepenkaartjes.

Beroep	Bacheloropleiding(en)
1.	
2.	
3.	

Opdracht 4

Welke opleiding(en) wil je op korte termijn een keer gaan bezoeken? Op welke hogescholen of universiteiten kan je deze opleidingen volgen (zie: <https://www.studiekeuze123.nl/>)?

Bacheloropleiding	Hogescholen of universiteiten
1.	
2.	
3.	

Opdracht 5

Zoek op wanneer de eerstvolgende open dagen zijn van de opleidingen die je wilt bezoeken. Je dient je voor deze open dagen aan te melden via de website van de opleiding.

--

Voorbeeldles 5

Klas 4/5

verdiepingsfase studiekeuze
“Kwaliteiten en beroepen”

Les 5: Kwaliteiten en beroepen

korte handleiding voor de docent

Doel van de opdracht

Leerlingen zijn in staat om te benoemen wat hun kwaliteiten zijn en hoe die hen als persoon typeren. Leerlingen kunnen aangeven welke beroepen bij hun persoonstype passen en welke niet.

Materiaal

- Kwaliteitenspel;
- Beroepenspel;
- Meeples;
- Schakelbord “kwaliteiten en DISC gedragsstijlen”;
- Device (computer, I-Pad, laptop, smartphone).

Indeling van de les

- Verdeel de klas in groepen van twee of vier leerlingen;
- Leg per groep een spel kwaliteitenkaartjes neer;
- Leg indien gewenst (kan bij het werken met viertallen handig zijn) ‘meeples’ neer (leerlingen plaatsen dan hun meeple op een kaartje als zij een bepaalde kwaliteit bij zich vinden passen);
- Laat de leerlingen werken aan opdracht 1 (15 min);
- Bespreek kort de resultaten (5 min);
- Leg pas na het afronden van opdracht 1 het schakelbord “kwaliteiten en DISC gedragsstijlen” neer;
- Laat de leerlingen werken aan opdracht 2 tot en met 6 (20 min);
- Bespreek kort de resultaten (5 min);

Les 5: Kwaliteiten en beroepen

Doel van deze opdracht

Je bent in staat om te benoemen wat je kwaliteiten zijn en hoe die jou als persoon typeren. Je kunt aangeven welke beroepen bij jouw persoonstype passen en welke niet.

In deze les ga je met behulp van het kwaliteitspel reflecteren op je kwaliteiten en hoe die jou typeren als persoon. Op elk kaartje van het spel staat een positieve persoonseigenschap.

Opdracht 1

- Vraag aan een klasgenoot om 3 kwaliteiten uit de 56 kwaliteitenkaartjes te selecteren die deze klasgenoot bij jou vindt passen.
- Noteer deze kwaliteiten in de linkerkolom van de tabel.
- Selecteer zelf uit de kwaliteitenkaartjes 8 kwaliteiten die jij het best bij jezelf vindt passen.

Mijn kwaliteiten volgens	Mijn kwaliteiten	Kleur
1.	1.	
2.	2.	
3.	3.	
	4.	
	5.	
	6.	
	7.	
	8.	

Vraag nu het schakelbord “kwaliteiten en DISC gedragsstijlen” aan je docent.

Op het schakelbord zie je het DISC-model. In dit model worden vier **gedragsstijlen** onderscheiden. Die gedragsstijlen hangen ervan af of je meer **introvert** of **extravert** bent en of je meer **taakgericht** of **mensgericht** bent. Introverte mensen zijn meer gericht op hun binnenwereld en halen energie uit op zichzelf zijn, extraverte mensen zijn meer gericht op de buitenwereld en krijgen energie van gezelschap. Ben je taakgericht, dan focus je graag op een opdracht, de uitvoering daarvan en het resultaat. Ben je mensgericht, dan ben je het liefst bezig met mensen, hun ontwikkeling en hun welzijn.

D (dominant)	extravert en taakgericht
I (invloedrijk)	extravert en mensgericht
S (stabiel)	introvert en mensgericht
C (conformerend)	introvert en taakgericht

Bij elk van de vier gedragsstijlen zie je waaraan je deze kunt herkennen. Een gedragsstijl geeft een karakterisering van je persoonlijkheid. Het is zelden zo dat iemand zich herkent in slechts één gedragsstijl of kleur. Iedereen heeft van alles wel wat. Toch helpt het DISC model om stil te staan bij je kwaliteiten, allergieën en motivatieprikkels.

Opdracht 2

In welke gedragsstijl(en) herken jij je het meest?

--

Opdracht 3

Wat voor **soort** beroepen passen absoluut wel en absoluut niet bij jouw gedragsstijl(en)?

Voorbeeld: Wat wel bij me past: een beroep met veel actie en uitdaging, waarin ik zelfstandig resultaatgericht te werk ga. Wat niet bij me past: een beroep waar weinig variatie in zit en waar heel veel overleg plaats vindt zonder dat er iets gebeurt.

--

Opdracht 4

Zoek in het beroepenspel binnen de sectoren van jouw interesse drie beroepen uit die je wel aantrekkelijk vindt. Noteer de beroepen hieronder.

Opdracht 5

In hoeverre passen de beroepen die je hebt gekozen bij jouw kwaliteiten en gedragsstijl(en)?

--

Op de beroepenkaartjes staan de meest voor de hand liggende bacheloropleidingen die je zou kunnen doen ter voorbereiding op een bepaald beroep.

Opdracht 6

Zijn er opleidingen die je naar aanleiding van deze les wilt gaan bezoeken?

--

Voorbeeldles 6

Klas 4/5

verdiepingsfase studiekeuze
“Waarden”

Les 6: Waarden

korte handleiding voor de docent

Doel van de opdracht

Leerlingen zijn in staat om te benoemen wat hun waarden zijn en hoe die hen als persoon typeren. Ze kunnen aangeven waar ze gelukkig van worden en hoe zij dat in hun werk denken te gaan realiseren.

Materiaal

- Waardenspel;
- Meeples;
- Schakelbord Waarden en persoonstypen;
- Device (computer, I-Pad, laptop, smartphone).

Indeling van de les

- Verdeel de klas in groepen van vier leerlingen;
- Leg per groep een waardenspel neer;
- Leg indien gewenst (kan bij het werken met viertallen handig zijn) 'meeples' neer (leerlingen plaatsen dan hun meeple op een kaartje als zij een bepaalde waarde belangrijk vinden);
- Laat de leerlingen werken aan opdracht 1 (15 min);
- Leg vervolgens per groep het schakelbord "waarden en persoonstypen" neer;
- Laat de leerlingen werken aan opdracht 2, 3 en 4 (15 min);
- Laat de leerlingen per groep resultaten delen (10 min);
- Bespreek kort de resultaten klassikaal (5 min);

Les 6: Waarden

Doel van deze opdracht

Je bent in staat om te benoemen wat je waarden zijn en hoe die jou als persoon typeren. Je kunt aangeven waar je gelukkig van wordt en hoe je dat kunt realiseren in je werk.

In deze les ga je met behulp van het waardenspel reflecteren op je waarden en hoe die jou typeren als persoon. Op elk kaartje van het spel staat een waarde. Waarden zijn de voor jou waardevolle idealen die je belangrijk vindt en nastreeft. Waarden verklaren waarom je doet wat je doet, ze vormen het kompas van je handelen.

Opdracht 1

- Selecteer uit de 56 waardenkaartjes de waarden die voor jou belangrijk zijn:
 - 3 algemene waarden (grijze kaartjes)
 - 5 persoonstyperende waarden (overige kleuren)
- Probeer de waarden op volgorde van betekenis te leggen, zodat de waarden gerangschikt worden op het belang dat ze voor je hebben;
- Noteer jouw waarden in de tabel hieronder.

Algemene waarden	Persoonstyperende waarden
1.	1.
2.	2.
3.	3.
	4.
	5.

Vraag nu het schakelbord “waarden en persoonstypen” aan je docent.

In het midden van het schakelbord zie je acht **persoonstypen** die afgeleid zijn van de gedragsstijlen uit het DISC-model (**D** (dominant), **I** (invloedrijk), **S** (stabiel), **C** (conformerend)) en daarbij de waarden die aan deze persoonstypen verbonden zijn.

Opdracht 2

Welk(e) persoonstype(n) typeren jou het best op basis van je waarden?

Opdracht 3

Beschrijf welke invloed je waarden hebben op het leven dat je nastreeft als je straks 25 of 30 jaar oud bent. Hoe zou jouw ideale leven er dan uitzien?

Opdracht 4

Welke invloed hebben je waarden in het traject naar dat ideale leven? Bijvoorbeeld in de stappen die je wilt gaan maken na de middelbare school?

Voorbeeldles 7

klas 5/6

verdiepingsfase studiekeuze
“Loopbaantrajecten”

Les 7: Loopbaantrajecten

korte handleiding voor de docent

Doel van de opdracht

Leerlingen zijn in staat om na te gaan via welke loopbaantrajecten ze een bepaald beroep uit kunnen gaan oefenen en welke eisen er gedurende dat traject worden gesteld.

Materiaal

- Beroepenspel;
- Meeples;
- Device (computer, I-Pad, laptop, smartphone)

Indeling van de les

- Verdeel het klaslokaal in groepen van vier tot zes tafels;
- Leg per tafel een aantal beroepenkaartjes neer, bijvoorbeeld per tafel de kaartjes bij een bepaald profiel:
 - CM – Taal en communicatie en Kunst en Cultuur
 - EM – Economie en bedrijf en Recht en Bestuur
 - CM/EM – Gedrag en Maatschappij en Onderwijs en Opvoeding
 - NG – Gezondheid en Aarde en Milieu
 - NT – Techniek en Exact en Informatica;
- Leg indien gewenst (kan bij het werken met vier- of zestallen handig zijn) 'meeples' neer (leerlingen plaatsen dan hun meeples op een kaartje als zij belangstelling hebben voor een bepaald beroep);
- Laat de leerlingen tafels kiezen met de sectoren die ze interessant vinden;
- Laat de leerlingen werken aan opdracht 1 (25 min) terwijl zij af en toe van tafel wisselen;
- Laat de leerlingen als ze klaar zijn met opdracht 1 werken aan opdracht 2 (15 min);
- Bespreek kort de resultaten (5 min);

Les 7: Loopbaantrajecten

Doel van deze opdracht

Je bent in staat om na te gaan via welke loopbaantrajecten je een bepaald beroep uit kunt gaan oefenen en welke eisen er gedurende dat traject worden gesteld.

In deze les ga je met behulp van het beroepenspel en relevante websites na wat jouw favoriete beroepen zijn, via welke trajecten je goed voorbereid wordt op deze beroepen en welke eisen er daarbij aan je gesteld worden.

Opdracht 1

- Selecteer uit de 240 beroepenkaartjes binnen de sectoren waar jij belangstelling in hebt 8 beroepen die je wel leuk, interessant of uitdagend lijken;
- Probeer deze beroepen in volgorde te leggen zodat er een top tien ontstaat;
- Noteer jouw top 8 in de tabel hieronder.

Favoriete beroepen	
1.	5.
2.	6.
3.	7.
4.	8.

Nadat je een diploma hebt behaald in het profiel dat je volgt, doe je eerst een **bachelor** (basisopleiding) in jouw vakgebied, vervolgens een **master** (specialisatie) om daarna een **beroep** te gaan oefenen. Met een havodiploma op zak kan doorstromen naar het vwo of een hbo-bachelor en met een vwo-diploma op zak heb je de keuze uit een hbo of wo-bachelor.

De route **profiel > bachelor > master > beroep** vormt het begin van jouw **loopbaantraject**.

Op studiekeuze123.nl vind je of een bepaald profiel of vakkenpakket vereist is om door te kunnen stromen naar een bepaalde bacheloropleiding en of een opleiding een numerus fixus (NF) opleiding is of niet: www.studiekeuze123.nl/van-profiel-naar-studie.

Kies uit de beroepen die je hebt uitgekozen een beroep waarvan je graag zou willen weten via welke route(s) je dit beroep uit zou kunnen gaan oefenen. Op de beroepenkaartjes staan de meest voor de hand liggende bacheloropleidingen die je zou kunnen volgen na het behalen van je diploma om je voor te bereiden op een beroep, maar vaak zijn er meer mogelijkheden.

Op de websites van de bacheloropleidingen kan je vinden welke masters daarop aansluiten en op de websites van de masteropleidingen kan je vinden welke beroepen daarop aansluiten.

Hieronder zie je een voorbeeld. Jason zit in 5 havo en wil graag longarts worden. Zijn traject zou er als volgt uit kunnen zien:

Fase	Naam	Toelatingseisen
Profiel	havo Natuur en Gezondheid	
(Eventuele tussenstap)	vwo Natuur en Gezondheid	(geen eisen, voorkeur: extra vak op de havo)
Bachelor	Geneeskunde (NF)	NG met natuurkunde
(Eventuele Pre Master)		
Master	Geneeskunde	Afgeronde bachelor geneeskunde
(Eventuele specialisatie)	Specialisatie longziekten	Toelatingsprocedure
Beroep	Longarts	

Je gaat nu voor het beroep dat je het meest interessant lijkt uitzoeken welke route(s) je op dat beroep voorbereiden.

Opdracht 2

Welke route(s) profiel > bachelor > master > beroep heb je gevonden?

Route 1

Fase	Naam	Toelatingseisen
Profiel		
(Eventuele tussenstap)		
Bachelor		
(Eventuele Pre Master)		
Master		
(Eventuele specialisatie)		
Beroep		

Route 2

Fase	Naam	Toelatingseisen
Profiel		
(Eventuele tussenstap)		
Bachelor		
(Eventuele Pre Master)		
Master		
(Eventuele specialisatie)		
Beroep		

Route 3

Fase	Naam	Toelatingseisen
Profiel		
(Eventuele tussenstap)		
Bachelor		
(Eventuele Pre Master)		
Master		
(Eventuele specialisatie)		
Beroep		

Route 4

Fase	Naam	Toelatingseisen
Profiel		
(Eventuele tussenstap)		
Bachelor		
(Eventuele Pre Master)		
Master		
(Eventuele specialisatie)		
Beroep		

Route 5

Fase	Naam	Toelatingseisen
Profiel		
(Eventuele tussenstap)		
Bachelor		
(Eventuele Pre Master)		
Master		
(Eventuele specialisatie)		
Beroep		

Overzicht waarden

Waarden zijn de overtuigingen die voor jou van wezenlijk belang zijn en die je nastreeft, ze verklaren waarom je doet wat je doet en vormen het kompas van je handelen.

Selecteer uit de onderstaande waarden 10 waarden die het belangrijkste voor jou zijn.

☐ autonomie	☐ geluk	☐ mondigheid	☐ toegankelijkheid
☐ avontuur	☐ gelijkheid	☐ muzikaliteit	☐ tolerantie
☐ barmhartigheid	☐ genuanceerdheid	☐ nederigheid	☐ trouw
☐ bekwaamheid	☐ gevoeligheid	☐ onafhankelijkheid	☐ uitdaging
☐ betrouwbaarheid	☐ gezag	☐ ondernemend	☐ veelzijdigheid
☐ bescheidenheid	☐ gezamenlijkheid	☐ ontspanning	☐ veerkracht
☐ betrokkenheid	☐ gezondheid	☐ ontwikkeling	☐ veiligheid
☐ creativiteit	☐ groei	☐ openheid	☐ verantwoordelijkheid
☐ daadkracht	☐ hulpvaardigheid	☐ optimisme	☐ verbondenheid
☐ dankbaarheid	☐ humor	☐ ordelijkheid	☐ verdraagzaamheid
☐ deskundigheid	☐ innovatief	☐ originaliteit	☐ vindingrijkheid
☐ dienstbaarheid	☐ integriteit	☐ passie	☐ vitaliteit
☐ doelgerichtheid	☐ intimiteit	☐ perfectie	☐ volharding
☐ duidelijkheid	☐ inzet	☐ plezier	☐ vriendschap
☐ duurzaamheid	☐ inzicht	☐ puurheid	☐ vrijgevigheid
☐ eenvoudigheid	☐ kennis	☐ rechtvaardigheid	☐ vrijheid
☐ eerlijkheid	☐ kunstzinnigheid	☐ respect	☐ waardigheid
☐ eigenheid	☐ kwaliteit	☐ rijkdom	☐ wijsheid
☐ enthousiasme	☐ leiderschap	☐ rust	☐ zekerheid
☐ erkenning	☐ levenslust	☐ samenwerken	☐ zelfbeheersing
☐ fijnzinnigheid	☐ liefde	☐ schoonheid	☐ zelfkennis
☐ flexibiliteit	☐ loyaliteit	☐ spontaniteit	☐ zelfstandigheid
☐ geduld	☐ mededogen	☐ stabiliteit	☐ zorgvuldigheid
☐ gehoorzaamheid	☐ mildheid	☐ status	☐ zorgzaamheid
☐ geloof	☐ moed	☐ tevredenheid	☐ zuiverheid

Overzicht drijfveren

Drijfveren zijn voorwaarden die je belangrijk vindt en die je motiveren om iets te doen.

Geef van de drijfveren in de onderstaande tabel aan hoe belangrijk deze voor je zijn.

drijfveer	onbelangrijk	niet zo belangrijk	neutraal	belangrijk	erg belangrijk
iets heel goed kunnen					
zekerheid en stabiliteit					
goed verdienen					
nieuwe dingen leren					
onafhankelijk zijn					
anderen helpen					
beslissingen nemen					
met anderen samenwerken					
moeilijke uitdagingen aangaan					
zelf je tijd kunnen indelen					
aanzien hebben					
afwisseling en verandering					
iets bijdragen aan de samenleving					
leiding geven aan anderen					
nauwkeurig werken					
op pad zijn					
kunnen groeien in het werk					
creatief kunnen zijn					
rustige werkomgeving					
plezier hebben in je werk					